

Нр. 1.

Рѣкъ 1882.

МЕРТВЕЦКІЙ ВЕЛИКДЕНЬ

ОПОВѢДАНІЕ

ГРИГОРІЯ КВѢТКИ ОСНОВЯНЕНКА.

ВЪ ДОДАТКУ:

Справозданіе зъ загальныхъ зборѣвъ „Просвѣты“.

Цѣна 8 кр. а. в.

У ЛЬВОВѢ, 1882.

Зъ друкарнѣ Товариства имени Шевченка,
подъ заридомъ К Беднарского.

Вѣдъ 1869 р. выдала „Просвѣта“ отсы книжки :

I. Книжки для народу :

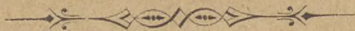
1. Зоря, кн. I. въ 2000 екс.		
2. Зоря „ II. „ 3000 „		
3. Зоря „ III. „ 3000 „		
4. Зоря „ IV. „ 3000 „		
5. Зоря „ V. „ 3000 „		
6. Зоря „ VI. „ 3000 „		
7. Що насъ губить 1. выдане у 2000 екс.		
8. Що насъ губить 2. „ „ 3000 „		
9. Календарь народный на р. 1870 у 3000 екс.		
10. Календарь народный „ „ 1872 „ 2000 „		
11. Якъ ярмаркувавъ Т., I. вид. 3000 екс.		
12. XII пѣсней о св. Николаю, I. вид. 3000 екс.		
13. Село Фармазаны, I. вид. 3000 екс.		
14. Казки для руского народу 3000 екс.		
15. Житє св. Юрія, 3000 екс.,		
16. Байки для мол. и стар., 3000 екс.		
17. Вечерницѣ, читанка для сельскихъ д., 3000 екс.		
18. Коляды и щедрѣвки, 3000 екс.		
19. О навозѣ або гною. Ивана Бѣчал 2000 екс.	15	кр.
20. Перекотиполе, 5000 екс.	30	„
21. Катехизисъ о. Селецкого, 3000 екс.	8	„
22. Село Фармазаны, II. вид. 5000 екс.	12	„
23. Ластѣвка 5000 екс.	10	„
24. Житє чесного чоловіка, 5000 екс.	10	„
25. XII пѣсней о св. Николаю, II. вид. 8000 екс.	5	„
26. Якъ ярмаркувавъ Тарасъ, II. вид. 5000 екс.	6	„
27. Добре роби, добре буде, 8000 екс.	7	„
28. Мотыль, читанка для руского народу, 5000 екс.	10	„
29. Старый Ефремъ, Н. Устїяновича, 8000 екс.	10	„
30. Що насъ губить, Ст. К., III. вид. 5000 екс.	12	„
31. О управѣ рѣлѣ, Ивана Бѣчал, 2000 екс.	24	„
32. Росказы про небо и землю, 10,000 екс.	12	„
33. Росказы про силы природы. Ч. I. 10,000 екс.	10	„
34. Росказы про силы природы. Ч. II. 12,000	10	„
35. Вексель и лихва наша бѣда. В. Барвѣньского 8000 екс.	12	„
36. Оповѣдане о житю св. Бориса и Глѣба, 10,000 екс.	10	„
37. Житє Т. Шевченка. Ом. Огоновского, 10,000 екс.	14	„
38. Повѣстки для дѣтей. Ом. Огоновского, 10,000 екс.	15	„
39. Що то таке провизорія? А. Гладыловича, 10000 екс.	8	„
40. Сестра. Оповѣдане М. Вовчка. 6000 екс.	5	„
41. Байки. Павла Свого, II. выдане 4000 екс.	12	„

яке розпродані

МЕРТВЕЦКІЙ ВЕЛИКДЕНЬ

ОПОВѢДАНЄ

ГРИГОРІЯ КВѢТКИ ОСНОВЯНЕНКА.

У ЛЬВОВѢ, 1882.

Коштомъ и заходомъ товариства „Просвѣта“.

Зъ друкарнѣ Товариства имени Шевченка,

пѣдъ зарядомъ К. Беднарского.

I 216.728

2462 K 220/90

Мертвецькій великдень.

Бувъ собі чоловікъ та жінка. Чоловіка звали Нечипѣромъ, а жінку Приською. Она була хорошого роду и однимъ одна дочка у батька дуже багачого; — була и скотинка, и всяка худоба, а сына не було, тільки дочка. Такъ батько єи подумавши, та взявъ сироту, сего Нечипѣра, замѣсть дитини, тай выгодувавъ єго и доглядѣвъ и до розуму доводивъ. А Нечипѣровъ батько та бувъ собі велика ледащичка: спивъ ся и звѣвъ ся нѣ на що, та колись підъ тыномъ п'яний и одубѣвъ. Жінка, одно те, не мала нѣчого; а друге, не вмѣла робити, пішла за прошенимъ хлѣбомъ, а хлопя, за Христа-рады узивъ, якъ кажу, Присьчинъ батько. Такъ щожъ бо? Не дурно кажуть: не далеко вѣдкотить ся яблочко вѣдъ яблѣнки: у Нечипѣра була уся батькова натура. Злодѣяка такий, що нѣ съ чимъ не розминеть ся; и цигана обдурить и старця обдѣкраде; а пити такъ не перепе єго и Данилко, отъ що у того пана, що бѣля насъ живе, та що за єго рыдваномъ зъ заду тру-

ситъ ся у цвяхованому кафтанѣ, та у мережованомъ капелюсѣ, якъ той пирогъ зверченомъ : той здорово пє, а Нечипоръ еще горшь его.

Ещежъ таки поки паробкувавъ, то й сюды й туды : було пє, нѣчь гуляє, съ парубками бурлакує, а у день якъ скло передъ газдовъ, и робить, що треба, и послухає у всякомъ дѣлѣ и поважає старого. Колижъ було его въ корчмѣ або на вечерницяхъ потасують добре, бо такій заведѣя собѣ бувъ, що до усякого такъ у очи и лѣзе, якъ тая оса, хочбы тобѣ десятникъ або и присяжный, та таки и самого вѣйта не дуже поважавъ, такъ и счепить ся; ну то й звѣсно, що ему що найгѣрше и дѣставалось. Та ще на лихо собѣ, бувъ такій невеличкій, щедушный, та силы не бѣльше було, якъ у слѣпои жидѣвскои кобылы, що було не здужає у пилипѣвку жидѣвскихъ хантурокъ по селу возити.

Такъ съ кимъ не счепить ся, то усякъ его попоме, тай правѣ. А инодѣ противъ лавы одинъ пѣде, такъ тутъ вже дѣстанеть ся ему на горѣхи : пику ему порозбивають, волосє пообривають, одежу — а одежа богатого газды такъ добра була — порозривають, — та такихъ ему тусанѣвъ надають, та такъ ему бельбахи повѣдбивають, що на силу у досвѣта рачки до дому долѣзе.

Такъ щожъ бо? Передъ газдою вѣдбреше ся; то ночевъ роя ловивъ, такъ пчолы ему лице покусали, то вѣдьма приходила ночєю газдѣвскѣй коровы

доити, а вѣнъ почавъ вѣдгянти, а вона перекинулася собакою, та кинулася на него и одежу ему порвала и усього подрапала. То було старый и вѣрити и гоити его; та ще вѣдъ переляку, щобъ не напавъ переполохъ и горѣлочкою его пѣдноуе.

Отъ нашому Нечипѣрови и на руку ковѣнька. Лежить на печи, та охае, та горѣлочку потягуе, мовъ и добрый, а усѣ коло него панькають ся. — Отъ такъ точиѣсьнько якъ буває, що нѣжна собѣ жѣнка, та забажае новои запаски, та нападеѣ ся на чоловѣка: „Купи тай купи, хочъ пропади та купи, а то вмеру.“ Тай ляже на пѣчь и почне не знать що провадити, буцѣмъ то у вогни. Вѣнъ сердешный, тутъ изъ знахурками и зъ ворожками коло неѣ заходить ся, а тѣ, звѣсно, грошики беруть, а ему кажутъ:

Купи тѣй, чого бажае, а то вмере. Отъ до неѣ: Чого тобѣ бажаеѣ ся, кажи? Тутъ вона й почне выгадувати и медѣвникѣвъ и рѣжкѣвъ и моченыхъ кисличокъ; а далѣ, якъ уже бачить, що чоловѣкъ потративъ чи малу суму грошей, та вже тогдѣ и закричить, пробѣ: Купи нову запаску. Чухае неборакъ потылицю, и хочъ то грошѣ требабѣ нести до вѣйта, вѣддавати за податокъ, и за всяку драчу, та вже нѣгде дѣтись! Купуе запаску, щобъ справдѣ ще не вмерла, бо тогды похоронѣ такою сумою не вѣдбудеѣшь.

Отъ такъ то вередувавъ и нашъ Нечипѣръ.

И що то ! що нѣхто не знавъ, що вѣнъ таке ледащо и таки зовсѣмъ бездѣльникъ, а не знавши, тай вѣддали за него Приську. А якъ пѣсля сего незабавомъ вмеръ и у неѣ батько, а тамъ и мати, то й оставъ ся нашъ Нечипѣръ самъ собѣ господаремъ.

Не довгожь нагосподарювавъ. У три роки лишивъ ся всего. Що була скотинка, позбувавъ, а грошики попропивавъ ; земельку позаставлявъ, а грошѣ пропивъ ; а що було опрѣчь того, те вѣдъ недогляду попропадало само. Пѣ, та краде, та ловить ся, бѣ ся, та позываѣ ся ; а звѣсно, що тѣльки пѣдешъ зъ жалобами, та съ позывами, то вже и треба прѣйдѣте поклонѣмо ся. Бо сказано : безъ пѣджоги и дрова не горять. А якъ десятникови дай, присяжному дай, писаревѣ дай, отамановѣ дай, а все таки до вѣйта вѣдопруть. Не имъ же однимъ хлѣбъ ѣсти ; а якъ не дай Боже ! та у ту пору набѣжить екзекутникъ, та борони Боже лихого часу, зъ секвестраторомъ, такъ тогды вже и зовсѣмъ пропавъ ! Пишуть, пишутъ, берутъ, берутъ ; та тѣльки тогды пустать, якъ вже нѣчого и взяти, а то коли zostались якѣ вышкварки, такъ ище у судъ заведуть, ну ! тамъ вже и аминь ! Такъ чи на довгожь то Нечипѣровѣ, при его дурнѣй головѣ, стало усей тестевої худобы ? Фѣтъ, фѣтъ ! пѣшла по добрыхъ людяхъ, та по шишочкахъ, а вѣнъ звѣвъ ся нѣ на що.

Сердешна Приська выкупляла его не десять разѡвъ и зъ арешту и изъ колоды, а разъ прийшло ся изъ криміналу выкупляти. Вже якій бы нѣ бувъ, а все вѡнъ тѣй мужъ ; нѣгде було дѣтись. А черезъ таке лихо попереводила и въ себе, що було у скрини исъ хорошей одежи, и коралѣ и дукаты, и хресты и усяке добро.

Журилась она, журилась, далѣ треба за розумъ узятись, щобъ съ плечей усею не попропивавъ єѣ пияниця. Нѣчого не кажучи, стала его у хатѣ запирати, а сама пѡде або полети, або коноплѣ брати, щобъ було чимъ пропитатись. Що жъ ? верне ся до дому, хата пустѣсѣнька ! Проклятый Нечипѡръ вылѣзъ вѡкномъ, тай шукай его. Треба тѣй шатнутись по шинькахъ : де поясъ заставлений, де шапка заложена ; выкупляє, сердешна, за останний грошъ ! Далѣ знайде его де небудь у шиньку пѡдъ лавою, або пѡдъ плотомъ ; розбудить, розтовкає, тащить до дому и выговорює и лає, а сама, черезъ таку лиху годину, тѡльки що плаче.

Далѣ бачивши, що его и лайка не бере, и вѡнъ, знай, своє товче : пити тай пити ! Нѣчого робити ; думає :

„Хочъ грѣха на душу озму, а вже не дамъ єму волѣ.“

Привѣвши его разъ съ корчмы, увела у хату, защепнула дверь, тай каже : А що Нечипоре ?

а до чого отсе ты мене довѣвъ? Лайки не слушаєшь, горя мого не поважаєшь, пєшь у свою голову; попропивавъ усю батькѣвщину, а черезъ тебе и я свою материзну потратила, то платячи за тебе, то выкупаючи тебе зъ шинькѣвъ. Я межі людьми була таки якъ треба, а теперъ довѣвъ, що тѣльки за старцями йти. Була и хорошего, чесногo роду, а якъ утопила свою голову за тебе, природженого пѣницю, та по тобѣ и я стала послѣднѣйша вѣдъ усѣхъ на селѣ. Хиба хочєшь такъ пропасти, якъ и батько твоѣй? Та пропадай же собѣ, якъ хочєшь, а я знаю, що поки я жива, такъ не дамъ тобѣ волѣ валяти ся, та пѣнствовати. Доки менѣ и терпѣти? Черезъ законъ переступлю, а по своему зроблю.“ Та позасукувавши рукавы у сорочки каже: „Хоть грѣхъ, хоть два, жѣницѣ мужа бити, а нехай Богъ простить!“ Та съ симъ словомъ — черкъ его у пику, а далѣ у друге, у третє, у десяте, та за волосє, та тусанами — бо баба собѣ здорова була, а вѣнъ такий що нѣ на що и дивитись було; та ще перепивсь, такъ не здужавъ и скѣпки пѣднати, не то щобъ оборонити ся вѣдъ жѣнки. А вона его бє, а вона его тасує, та знай приговорює: „Не пий, не пѣнствуй, не пропивай худобы! сиди дома, заробляй чимъ не будь, та годуй и себе и бѣдну жѣнку; ось такъ тобѣ.... ось такъ тобѣ, бѣсурмену, гаспидському мужикови.“ Била, била, та ажъ уто-

милась и сѣла на лавку тай каже: „А бодай тебе сей, та той, що ты мене и до грѣха довѣвъ и втомивъ мене нѣ на що. Устань кажу тобѣ! (бо вже сердешный Нечипѣръ аж не змѣгъ и стояти, та присѣвъ долѣ). Устань, та кланяй ся жонѣ, щобъ я тобѣ простила, що ты такъ мене втомивъ.“

Нѣгде Нечипѣрови дѣтись! Кланяе ся сердега и просить жѣнки, щобъ она ему простила за те, що втомилась бивши его и обѣщавъ ся вже не пити и не втѣкати зъ дому, хибѣ вона его куды пѣшла.

Вѣдпочивши Приська, помиловала чоловѣка и каже:

„Не журись, сякій такій сину! За битого двоухъ небитыхъ дають, та ще и не берутъ. А коли не будешъ слухати, то отъ тобѣ кажу, що ще буду бити, та опѣсля и панѣ-отцеви высповѣдаюсь, що протѣвъ закону пѣшла.“

Еге! та наша Приська направила чоловѣка.

Вже не те, щобъ вѣнъ не пивъ, якъ де лучила ся чарка; та тѣльки у компаніѣ, чи на весѣлю, чи на хрестинахъ. Такъ вже не те, щобъ ему валятись по шинькахъ, та за чарку горѣвки чортякамъ душу вѣддавати. Сидить дома и зъ двора нѣ чичиркѣ. Узявсь — нѣчого робити! — латати старій кожухи, стали и грошики перепадати. Приська усе збирае, та радуе ся, тай думае: зъ ледачого мабуть буде що небути и путне.

Отъ такъ прійшли рѣздвянскій мясницѣ, прійшла й масниця. Що то вже кортѣло нашего Нечипѣра, щобъ якъ бы то драла дати, та погуляти на останьнихъ дняхъ; такъ зовсѣмъ не можно! Приська такъ репяхомъ за нього и держить ся и не можно ему безъ прося выйти съ хаты; а свита и чоботы и шапка у неѣ въ скрини. На саме пущене, що на пѣстѣ, вона ему и каже: „Пѣди лишень, Нечипоре, до службы; на свѣтъ тыжни будешъ сповѣдати ся. Та глядижь ты минѣ, щобъ ты заразъ съ церкви и бувъ тутъ! Коли прійдешъ заразъ, то дамъ тобѣ обѣдати, бо въ насъ є й пироги. Я придбала и масла и смитаны; а коли добра буду, то й чарку горѣлки дамъ, тай заповімо якъ довгъ велить. Колижь заразъ не вернешъ ся, та пѣдешъ куды пити, отъ побожусь тобѣ, що такими товчениками тебе нагодую, що будешъ мене довго тямити!“ Дала ему й свиту, и шапку и проводила, усе одно тоєкуючи. Пѣшовъ нашъ Нечипѣръ, та тѣлькожь мы его бачили! Налагодила Приська и обѣдати, а его нема. Пообѣдавши, пѣшла до сусѣды поговорити, далѣ вернула ся до дому, а его нема. Попелуднувала сама, а его нема. Выйшла на ворота, кожного, хто йде, пытаєть ся: „чи не бачили мого чоловѣка?“ Нѣхто не бачивъ. Уже й вечѣръ, а его нема! На силу вже, гулькѣ! лѣзе до дому у пѣзний вечѣръ, нѣ живой, нѣ мертвый, и слова не промовить, бо

языкъ одубѣвъ, и самъ себе не тямить и де вѣнъ и що вѣнъ є таке на свѣтѣ. Сопе та мовчить, й очей, що заплали ему горѣлкою, не розведе. „Побила мене лиха година, та нещаслива!“ заразы гукнула на него Приська, отъ и съ симъ дурнымъ, пьяницею, волоцюгою! Де ты тамъ у гаспуда таскався? Ище на вдивовижу, якъ то добрѣвъ и знайшовъ свою хату, бачъ якъ парѣзавъ ся, що й слова не промовить.

Богъ давъ людямъ пуцання, щобъ запостили любенько зъ жѣнками та зъ дѣточками; а я за слѣзѣнками свѣта не бачила, сидячи сама собѣ у хатѣ, якъ у темниці. Одже далѣбѣ тобѣ кажу, що зновъ приймусь за тебе; та такъ тебе повчу, що й до вѣку не возьмешь ся за чарку. Такъ щожъ бо: хочъ ему кажи, хочъ не кажи, вѣнъ нѣчого и не тямить!

И правдажъ бо була. Сидить Нечипѣръ, та тѣльки зѣтхає, бо горѣлка зъ нього духъ пре; мусить щось то и сказати, такъ и рота не роззявить и языка не поверне, неначе вѣнъ ему повстаный; тѣльки, якъ той сычъ, лупає бровами, бо вже очей зовсѣмъ не видно, позападали и злѣпили ся.

Лаяла его жѣнка, лаяла якъ тамъ кажутъ на всѣ заставки, далѣ таки сякъ не такъ, жалко его стало, бо усе вѣнъ таки бувъ вѣй мужъ; а тутъ и пуцання, якъ таки не заговѣвши?

„Чи не хочешъ вечеряти?“ пытае Приська: „Чи ты тямишь якій сьгодня день? Чи такъ якъ собака и ляжешъ? А Печипѳръ мавъ щось сказати, тай не здужавъ, и тѳлько дуже засѳпъ. А Приська усе ему таки зъ вечерею. Поставила, тай каже: „Нажъ, отъ тобъ макѳтру съ пирогами; Ђжъ, та лягай спати, та уставай до утренъ, щѳбъ ты минъ сповѳдавъ ся на сѳмъ тижни. На, панице, отъ тобъ й свѳтло: повечерай, погаси, тай лягай, вже не рано.“ Сее кажучи, поставила ему макѳтру съ пирогами и каганецъ, а сама лягаючи спати, ще таки ему приказуе: „Глядижъ, якъ повечеряєшь, то онде у збанку вода, пополочи гарненько ротъ, щѳбъ не зостало ся у ротъ сыра, щѳбъ часомъ завтра нехотячи не оскоромивъ ся. А далъ разѳвъ съ пять тяжко здыхнувши, повернулась и заснула.

Хочъ Нечипѳръ и крѳпко пьяный бувъ, а таки якъ запахли ему пороги, то й очунавъ трохи, та за ложку, та у макѳтру — и ставъ глытати. Щѳ ему тамъ жѳнка нѳ наказувала, вѳнъ собѳ и бай-дуже: Ђсть собѳ неборакъ та сопе на усю хату. Вже й жѳнка заснула, а вѳнъ, знай, мотае пироги... далъ ставъ куняти, а самъ, знай, пхае у горло... далъ вложивъ руку у макѳтру... похилився... тутъ и каганецъ погасъ... захропѳвъ нашъ неборакъ на усю хату!

Скѳльки вѳнъ тамъ спавъ, хто его знае; ажъ поворухнувшись, чуе — дзвонять до церкви.

Що тутъ робити? Вѣднѣ бы и не пѣшовѣ, такѣ жѣнка загадала єму сповѣдати ся и щобѣ невѣднѣнно їйшовѣ на утрєню. Не послухати жѣ, думаетѣ собѣ, такѣ бити-ме за се, та бити-ме й за те, що я учора п'яний бувѣ; а якѣ пѣду, то може за учорашню гульню, якѣ стану проситисѣ, то и зми-лосердити ся. Пѣду!

Отѣ схопивѣ ся швидєнько, на помацки знайшовѣ (самѣ опѣсля розказувавѣ) шапку, тай вийшовѣ мерщѣй сѣ хаты; а про те, що жѣнка на-казувала, щобѣ ротѣ вышолокавѣ, єму и не втямки було, та троха таки чи й чувѣ вѣднѣ се учора. Нѣчѣ була темна, а церква не такѣ далеко. Ди-вить ся Нечипѣрь, у церквѣ свѣтити ся и на дзвѣ-ниці дзвонять у скликанчикѣ, що на коромыслѣ, звичайно якѣ у пѣстѣ. Вѣднѣ ставѣ поспѣшати до церкви.

Увѣйшовѣ у цвинтарѣ, ажѣ дѣтворы, дѣтворы... видимо невидимо! Манюсѣнькѣй, та усе у бѣлыхѣ сорочкахѣ, та бѣгають кругѣ церкви, та просять ся у дверѣ, та щебечуть, якѣ тѣи циганчата, та лящать, та кричать: Пусти, мамо! пусти мамо и мене на празникѣ! За чимѣ мене породила, нехрещєну схоронила, пѣдѣ порогомѣ положила, тай до себе не приймаєшь!"

Тю! на вашу голову: показалися дѣти, сказавѣ Нечипѣрь, та не розглядаючи, швидше до дверей. Постукавѣ, єму и вѣдчинили; вѣднѣ и вѣй-

шовъ... Повнѣсьнка церква людей! Вѣнъ не роз-
глядаючи нѣчого, помоливсь, поклонивсь, якъ довгъ
велить, на усѣ стороны, положивъ шапку у кутокъ,
де завсѣгды клавъ, тай ставъ бѣля крилоса и при-
слухує ся, що дякъ читає. Понутивши голову,
стоитъ и слухає тай думає! Що за недобра мати
стала ся зъ нашимъ дякомъ, паномъ Стефаномъ?
У него бувъ цаниный голосокъ, а се вже звѣвъ ся,
мовъ собака мурниче, та ще й гугнявѣе. Зирнувъ
на него зъ боку... носа нема, тѣльки сама ямка.
Ставъ пыльнѣйше придивлятись... „Господи, Твоя
воля! Та се не панъ Стефанъ... Се ще панъ
Олексѣй, що ще вмеръ тогдѣ, якъ я ще пѣдпару-
бочимъ бувъ, та яжъ и на похоронахъ его бувъ
и труну нѣсъ!“

На вдивовижу ему, що людей у церквѣ ба-
гацько, а нѣхто не догадає ся, що читає мертвець:
тай самому панъ-отцевѣ мабути, нужды мало, бо
чути, вѣнъ у вѣвтарѣ щось собѣ мурниче съ
папамаремъ.

Отъ Нечинѣрь тому, що бѣля него стоитъ,
хотѣвъ про се сказати, ажъ зиркъ! що за недобра
мати! — То стоитъ бѣля него Охрѣмъ Супоня,
що ще торѣкъ вмеръ... Озирнувъ на другого...
Якимъ Кандзюбенко; зъ нимъ у купѣ парубковали
и вѣнъ пѣсля побѣвъ на вечерницяхъ при ньому
и вмеръ, тай судъ выѣзджавъ, и Нѣмець его по-
трошивъ. Огляне ся туды, и тамъ мертвець;

озирнеть ся сюды и туды мертвецъ ; куды нѣ гляне
усе мерцѣ, усе мерцѣ ! такій що й недавно повми-
рали, и такій, що ще вѣнъ тѣльки ихъ зазнавъ ;
були и такій, що й не можно ихъ и пѣзнати, хто
вѣнъ такій и е, бо не було нѣ носа, нѣ очей,
нѣ ухѣвъ, нѣ губѣвъ ! тѣльки самі ямки у головѣ.

То трохи було Нечипѣръ проснавъ свѣй
хмѣль, а теперъ, якъ розглядѣвъ, у якѣй вѣнъ
кумпаніѣ опинивъ ся, такъ и увесъ хмѣль пропавъ
и стало его трусити, мовъ на лихорадку (пропа-
сницю) и циганскій пѣтъ такъ и пронимае... А
тожъ и не страшно, скажете, щобъ живому чоло-
вѣкови та попасться межи мерцѣвъ ? Чого тутъ
доброго ждати ! Зовсѣмъ видюща смерть.

Поглядае нашъ Нечипѣръ сюды, туды : дякъ
собѣ чутае, а парафяне, якъ звичайно, тымъ часомъ
куняють... Отъ Нечипѣръ и здумавъ утекти вѣдъ
нихъ ; тай ставъ вѣдступатись крадькома, та усе
до дверей ближче, усе ближче ; вже катъ бери и
шапку, абыбъ голову цѣлу до дому донести ; бо,
якъ тамъ кажуть : не до поросять, коли свиню
смалють — и тѣльки ще вѣдступивсь гетъ, гетъ,
ажъ панъ-отець гулькѣ изъ вѣвтара... А хтожъ то
й панъ-отець ? — отецъ Микита, що рокѣвъ зъ
десять, або троха ще й бѣльше, якъ вже вмеръ !

Отъ выйшовши вѣнъ каже : „А нуте панове
миряне, годъ дрѣмати... Отъ дякъ уже дочитуе
до кѣнця, скоро выпущу.“ Прочхались мерцѣ.

Хто протирає, у кого є очи, а хто тільки кòстлявымъ пальцемъ проштрикує у носъ ямки, замъсть табаки, та й чхне. Нечипòръ думає: Теперь не можно и втекти, щòбъ халепы вòдъ нихъ не було. Не довго достояти, побачу, щò вони тутъ робитимуть.

Ажъ ось панъ Олексѣй покинувъ читати, та якъ загугнить съ своїми школярами, та усе таки зъ мерцями, та неначе зъ бочки, якъ загули: Христось воскресє! а отець Микита, щòбъ ихъ зопинити, собъ тудыжь пòдтягує, тай пòшовъ по церквѣ кадиломъ кадити, а народъ якъ ставъ вòдъ него вòдступатись, такъ, такъ и чути якъ кòстки хрустять.

Слухає Нечипòръ сю ихъ церемонію, тай думає: Отъ такъ ты на пущанє погулай, якъ нашъ мерцѣ, щò съ перепоею забули якій сегодня и день. Я добре пьяный бувъ, а вони мабуть, ще, и горшь мене. Я таки тямлю, щò теперь пòсть тòльки ще починаєть ся, а имъ здає ся, щò теперь великдень. Отъ не пиянѣ учора були? Замъсть посту великдень справляють. Справдѣ щò зъ глузду поспивались, лежучи собъ безъ усякои работы.

Спѣває даякъ, ажъ за боки беручись, а отець Микита пòдòйшовъ до него, тай каже: Не все лишень выпѣвуй; покидай дробину на той свѣтъ ченцямъ на монастырѣ, бо вже не рано. Отъ панъ Олексѣй сюды, туды махъ и во утріє избѣи-

вахъ — якъ разъ поспѣло, тай закончивъ. А отецъ Микита вийшовъ, тай каже: Слушайте, палове миряне! теперъ христосуйте, та бережненько, щобъ кѣстка объ кѣстку остатныхъ не порозбивали. Тай не розходьтесь, бо теперъ намъ не якъ торѣкъ, що на серце полагали по домовинахъ и нѣчимъ було розговѣтись. Отъ съ того свѣта чоловікъ до насъ на празникъ прийшовъ и пирогѣвъ принѣсъ, такъ вѣнъ роздѣлити на усю братію. Аминь!“

Нечипѣръ се слухавши, бачить, що вже не переливки и до него черга дѣйшла, осмѣливсь, та сѣгнувъ священника за ризы, тай каже: А що панъ-отче; не во гнѣвъ вамъ буде, що я вамъ скажу: чи вы, мабуть учора для пущеня... тее то... чи не пѣдгуляли трохи, та може не зовсѣмъ проспались? Або може лежучи собѣ по домовинахъ, якъ буває у простѣ на печи, та позабували и дни? Якій теперъ великдень? ще тѣльки чистый понедѣлокъ, що и ложки гуляють?

„Еге! Вамъ пѣстъ, вамъ чистый понедѣлокъ“, каже ему отецъ Микита, а нашъ великдень; бо за вами до церкви не дотовпишь ся, такъ мы у такій часъ справляемо великдень, якъ вы на тѣмъ свѣтѣ лежите смертельно пиянѣ, що васъ нѣякими дзвонами до церкви и не збудишь. Тыжъ намъ, гляди, що принѣсъ пирога, то усѣмъ роздѣли, щобъ намъ не на тощака лягати по ямахъ.“

„А дежъ я вамъ ихъ озьму, сказавъ Нечипѣръ, не знать чого вы забажали, неначе вередлива жѣнка: дай того, чого нема. У якого сына є хочъ пѣвъ пирога?

А онъ у тебе межъ зубами стерчить якъ разъ пѣвъ вареника, сказавъ отецъ Микита, та кѣсткою, що зостала ся єму замѣсть пальця, якъ штрикне єму у ротъ, ажъ зубы забразчали и трохи зъ десятокъ не розсыпалось. Глядижъ, не дѣвай нѣгде, доки потребу.“ Сказавъ, тай вѣдвернувшись, порядокъ давати, бо уся громада, якъ тая хвиля, насунула священника цѣлувати. Повернувъ Нечипѣръ языкомъ у ротъ, ажъ такъ и є. Намацавъ пѣвъ вареника, що застрягло у кутныхъ зубахъ. „Що тутъ минѣ на свѣтѣ робити? думає собѣ, се бѣда! Отъ то я бувъ крѣпко пьяный, та вѣвъ вареники, та надъ ними и заснувъ, не проковтнувши остатного. А морока тай годѣ! Се менѣ такого лиха наробила не хто, якъ моя Приська. На якого чорта вона минѣ ихъ давала? А бодай васъ зъ жѣнками! На якого гаспида вони выгадали пироги? Хто ихъ выдумавъ лѣпити? Якій нечистый звелѣвъ ихъ на пущене вѣсти. Якій бѣсурмень выгадавъ ихъ пьяному давати! Охъ се усе нашъ жѣночки! Вѣдъ нихъ намъ усе лихо! Черезъ свою и я теперъ пропадаю... якъ таки пѣвъ вареникомъ усѣхъ обдѣлити? Та лучше усього утечу. Теперъ имъ не до мене. Пролѣзу

промежь нихъ, то нѣхто мене и не докипетъ ся, хочбы й самъ отецъ Микита, що тѣльки й знай цѣлуеть ся съ своими парафянами.

Отъ такъ собѣ подумавши и ставъ собѣ назадь протовплювати ся. Такъ щожъ сердега! Куди нѣ пѣткнеть ся, такъ усюды нарѣдъ такъ лавою и валить допанѣотця, що нѣ пропхати ся ему межъ ними, нѣ просунутись, нѣякою мѣрою не можна. Вѣнъ бы и посылковавсь, такъ боить ся, що якъ якого дуже пхне, такъ щобъ, буває, кѣстки не порозсыпались, и щобъ ему впятъ такой пенѣ не було, якъ у шиньку, якъ то разъ напившись дуже, та счепивъ ся съ шинкаремъ, та потовкь ему усѣ фляшки, й усѣ чарки, а опѣсля й приплативсь, троха чи не на сорокъ золотыхъ. А якъ, думае собѣ, россыплю якого мерця, такъ може, и карбованцемъ не вѣдбудешъ. — Сѣпавъ ся, сѣпавъ, щобъ просунутись; далѣ бачить, що не переливки, ставъ собѣ, опутивъ руки, понутивъ голову, тай думае: „Ну, катъ васъ бери! що буде, то й буде! Буду дивити ся на вашу кумедію. Отъ и дивить ся, що тѣльки вони роблять: той лѣзе и втираеть ся, а вже и губѣвъ нема, тѣльки самі зубы стирчать; а у иншого и зубѣвъ нема, ино сама пасть лишила ся.

Та всежь то до панѣ-отця, та все замѣсть того, щобъ цмокнутись, якъ поцѣлуеть ся, а тутъ тѣльки кѣстка объ кѣстку: стукъ, стукъ! А якъ пѣшли

молодиць та дѣвчата, такъ нашъ Ничипѣръ добре посмѣявся: инша йде и думає, що на нѣй и доси очѣпокъ парчевый; а вѣнъ вже не то що полинявъ, и зовсѣмъ розсыпавъ ся, що и нитокъ вже недуже густо зостало ся, а ще таки выхилиаєть ся, та озираєть ся и щобъ дивили ся на неѣ люде, що яка то вона хороша у парчевому очѣпкови, знай поводитъ головою, що ажъ рыпить на кѣсткахъ, неначе фѣртка на поржавѣлыхъ завѣсахъ. А осьъ дѣвка думає, що вона й теперъ ще хороша, и чорнява, повновида, и румяна, якъ була на сѣмъ свѣтѣ; тѣльки вже въ неѣ носа нема, однои губы не пытай, очи позападали, бровы повылазили, а замѣсть гладесенькихъ та повнесенькихъ щѣкъ, стали жовтѣ, сухѣ, позморщуванѣ, якъ тая губка. На головѣ волосѣ повылазило, и замѣсть кѣсъ, шматочки вѣдъ скиндячокъ позоставались. Отъ така пѣдѣйде до панѣ-отця, та щобъ поцѣлуватись зъ нимъ протягне губу, тай засоромить ся, бачъ бы то стыдно дѣвцѣ цѣлуватись, та и втретъ ся кѣстлявою рукою, бо вже нѣ одежи, нѣ сорочки не зосталось, усе повѣдлежувала. То гляди попхнутъ вѣ зъ заду, щобъ мерщѣй кѣнчала, то вона впятъ до панѣ-отця, та мерщѣй стукъ! кѣстка обѣ кѣстку, тай засоромить ся ще гѣрше, и тѣ ямки де колись були очи, закрыє рукою, та похилить голову, — бачъ вѣй стыдно, що поцѣлувалася — и бѣжитъ назадъ; та якъ ще пробираєть ся побѣля того

парубка, що зъ нимъ вона на сѣмъ свѣтѣ женихала ся, а вѣнъ їѣ, щобъ згадала старовину, за тую плахтину — смыкъ! то вона ще й дужче засоромить ся и ховаєть ся промежь людей.

А Нечипѣръ на сее усе дививсь, та покивавъ головою, тай думає: „Горбатого и могила не справить. Якѣ були на сѣмъ свѣтѣ, такѣ є й тамъ. Дѣвоча натура усюды однаковѣсьнька: межи людьми такъ и соромить ся, нехай же на самотѣ, такъ ну!“

Далѣ ставъ и обѣ собѣ думати, та гадати: Що минѣ, каже, на свѣтѣ робити? Прийшлось у лиха грати съ симъ гаспидськимъ вареникомъ! Проко втнувъ бы его, тай кѣнець дѣлу, такъ грѣхъ, пѣстъ зайшовъ. Выкинути? такъ отецъ Микита казавъ, щобъ я його нѣгде не дѣвавъ; а не послухати його, то ще опрѣчь бѣды, заставить себе у решетѣ возити, тай покуту накинє, що й нашъ живой отецъ Павло не вѣдчитає.

Аж ось дивить ся — приятель його, Радько Похиленко, стоить окреме усѣхъ у куточку, та дрѣмає. Нечипѣръ собѣ й думає: Пѣдойду лишень до нього, та роспытаюсь, чи не можно якъ небудь вѣдъ нихъ и навтѣкача; бо вѣнъ ще тѣльки годѣвъ съ пять, якъ вмеръ, то ще може не дуже зъ ними знюхавъ ся и може за живымъ швидче руку потягне.

Отъ и пѣдойшовъ, тай каже: здоровъ Радько! чи ще мене не забувъ? — Здоровъ, Нечипоре! каже

Радько, якъ тебе й забути. Я й теперъ часто згадую, якъ то мы съ тобою на тѣмъ свѣтѣ гуляли. А якъ собѣ поживаешь? Та зо всячиною. Якъ тамъ кажуть : часомъ съ квасомъ, порою зъ водою. Добре вы живіи люде робите, що не дуже сѣпастесь на нашъ свѣтъ. — „А що? хіба у васъ не такъ, якъ у насъ?“ спитавъ Нечипѣръ. „Нѣ братъку, казавъ Радько, тутъ вже увѣрвалась нитка. Вонобъ то для кого й добре : лежи скѣлько хочъ, панщины не загадують, за податокъ не тягнуть, отамина катъ має, жѣнка не грызе головы и морквы не скромадить, роботы нѣякои. Нѣ обѣ вѣжъ, нѣ обѣ одежѣ не вбивай ся. Усе усе таки, добре, та ба! Нѣ съ кимъ бесѣды водити, нѣ съ кимъ слова промовити. Хробаки та червы та усяка погань, отъ бѣльше и нема нѣкого.

Адже вы часто навѣдуєтесь и на нашъ свѣтъ? — „Та то вже, братъку, зъ нудьги. Лежишь собѣ, тай споминаєшь : якъ у кого була жѣнка, то думаєшь : якъ то вона сердешна, собѣ поживає? Отъ и вынирнешъ на вашъ свѣтъ — ажъ гулькѣ! У твоѣй хатѣ, та вже иншій господарь и все не такъ, якъ при тобѣ було : и господарство не туды йде, и обѣ тобѣ вже нѣякои памяти нема ; тѣльки що у граматцѣ записаный, и дѣточки твои якъ сирѣточки : и голенькѣ, и босѣ, и голоднѣ, и зо-всѣмъ обѣжденѣ вѣдъ вѣтчимъ, та вѣдъ новыхъ дѣтей. Отъ и озьме сердце : Заразъ соннѣй жѣницѣ

и надаєшь тусанѡвъ. Нехай возить ся зъ знахурками, та зъ ворожками ; а ты своє узявъ, тай правъ.

Отъ такъ и парубоцтво кинеть ся пѡдглядати за своими дѣвчатами, що божили ся, що „поки жива буду, любитиму тебе, а ты вмрешъ и я за тобою, щобъ и лежати у купцѣ.“ — Ты якъ дурень вмеръ, тай ждєшь тѣ, ждєшь зъ московскій мѣсяць — нема !... Гулькѣ на вашъ свѣтъ ! А вона вже й замѣжъ пѡшла и у колисцѣ колише дитину, або дѣвуючи зъ другими перекидаєть ся, та регочеть ся, а часомъ и тебе недобрымъ словомъ споминає,.. Нѣчого робити ; почухаєшь ся, тай засядєшь пѡдъ плотомъ, коли йти-ме зъ вечерниць, та тутъ вѣй пустишь яку небудь мару, щобъ зъ ляку трясця схопила....

Колижъ иншій бувъ гуляка, що безъ чарки його и за живѡтъ брало, отъ и здумає : пѡду хочъ подивлюсь, якъ добрый люде на тѡмъ свѣтѣ пють. Прійде, такъ щожъ ? Усе не те, що при ему будо : замѣсть шинкаря христіянина, сидить хитрый жидюга, замѣсть осьмухи, йде кварта, тай горѣвка розведена бѡльшь, чимъ на половину и затроєна и цѣна нелюдска. Отъ изъ сердца, що ему робити ? Паршивого шинкаря, учистить по лысинѣ, або пейсы обѡрве, що вѡнъ и не зна, вѡдкѡль ему и бѣда стала ся ; жидѡвского попихача головою у дѣжку, до горы ногами поставить ; анцихристову посудину усю перебе , нарѡдъ нєъ

шиньку розжене; и такую славу наведе, що и самый невсыпущий пьяница три дни не посмѣе погою у шинокъ ступити.“

„Отсе ты Радько, добре нагадавъ про горѣлку,“ казавъ ему Нечипѣръ: „чи не хочешь по чарцѣ, за-для вашого праздника? Ходѣмъ до мене; у мене є добра горѣлка, ажъ изъ вольной корчмы, крадькома вѣдь акцизникѣвъ проиѣсь на мясницѣ.“ Сежъ Нечипѣръ кажучи брехавъ; тажъ у нього и краплѣ не було у господѣ; одно те, що нѣ за що було сього добра и купити, а друге, що и Приська не такѣвська була, щобъ держати горѣлку дома, бо Нечипѣръ добравсь бы до неи, дебъ вона нѣ була захована. А се Радька вѣнь пѣдмовлявъ, абыбъ тѣльки съ церкви выйшли, а тамъ бы вѣнь вдравъ, куды бы вздрѣвъ, нехай бы его Радько опѣсля позывавъ за брехню. Такъ щожъ бо! и тутъ сердешному Нечипорови невдяха! Радько крѣпко здыхнувши, каже ему: „Нѣ братику, нѣ! сього вже и не згадуй. Радабъ мама за пана, такъ панъ не бере. Пѣйшовъ бы за тою чаркою, не то що до тебе, та хочбы и за десять миль; такъ щожъ! куды я тѣ пити-му? Бачъ, живота катъ ма! У горло вылью, а вона й выбѣжить и минѣ смаку не дастъ, тѣльки добро занашу. Нехай зостаєть ся вона добрымъ людемъ. — „Такъ бери лишъ, понюхати табакъ; осьъ выйдѣмъ лишень съ церкви,“ казавъ Нечипѣръ, усе таки пѣднѣмаючись на хитрощѣ. —

„И сього добра не вживаю. Оддячують тутъ добре за сую поваду.“ — Якъ такъ? питавъ Нечипѣръ. „А отъ якъ, казавъ Радько, отъ бачъ, я здорово нюхавъ табаку на тѣмъ свѣтѣ, такъ ось минѣ повиѣсѣнькій нѣсъ гробакѣвъ, та такъ братѣку, ласкочуть и въ день и въ ночи, що, не то що: по усѣй домовинѣ мѣся не знайдешъ. Свербить у носѣ та свербить, а не чхнешъ. — „Бачъ, якъ у васъ поводить ся!“ казавъ дивуючись Нечипѣръ. „Такъ хѣба є кара у васъ за грѣхи?“ Де то вже нема! каже Радько: „за табаку нѣсъ одвѣчає. Отъ яжъ таки любивъ тягнути горѣлочку, такъ усѣ жишки разомъ и пропали, такъ що хочъ вѣдерко влей, то не зостанеть ся нѣ краплѣ. Хто охочий бувъ битись, тому заразъ кулаки повѣдпадають и руки скандзюбить у три каблуки. — А жѣнкамъ, братѣку, жѣнкамъ, такъ що то дѣстаєть ся! Овва! Яка була цокотуха, та щебетуха, такъ тѣльки що пѣткнеть ся на нашъ свѣтъ, тай думає то по старовинѣ, щобъ и тутъ пащикувати, та приймаєть ся за зводи, та за переводы, а тутъ вѣй заразъ у ротъ и сѣла жаба, тай квакѣ, квакає; тай такъ учепить ся за языкъ, та за пѣднебєня, що нѣякою силою вѣй и не вѣдорвешъ. — А котора не тѣльки молодиця, тай дѣвчина, коли була моргуха, та очищами поводила, чи на парубкѣвъ, чи хочъ и на нашого братчика, та кождому нищечкомъ признавала ся, що тѣльки єго одного любить, а зо

усякимъ женихала ся. Або коли жѣнка, та вѣдь чоловічка другимъ сорочки прала... та застяжки у комѣръ давала... такъ такимъ вже заразы очи й пропали, а замѣсть ихъ, у ямкахъ хробаки ажъ кишать, бровы повывлазять, такъ що соромъ и у люде показатись. Є тутъ усѣмъ халепа; бѣда!

„А котра жѣнка противъ закону пѣде, та стане чоловічка вчити... — Такъ що такій?“ мерщій перехопивъ Нечипѣръ. — „Такъ що? каже Радько: „звѣсно: котузъ по заслузѣ; языку, щобъ на чоловічка не гримала, достаєть ся своє: жаба у нього вѣпеть ся. А руки поскорчує, та поводить, такъ що й коваль молотомъ не поросправляє.

„Знаєшь же що Прокоповичу?“ ставъ просити Нечипѣръ Радька: „Будь ласкавъ, згадай, що колись и я тобѣ на нашому свѣтѣ бувъ у пригодѣ; ходѣмъ, здѣлай милѣсть, на часинку до мене до дому, та отсе усе, яка у васъ наука є усякимъ жѣнкамъ, роскажи моѣй Присыцѣ, чи не схаменулась бы вона хочъ трохи, та чи не пересталабъ вона мною орудувати, та миѣ волѣ не давати, та мене вчити!? Тѣльки на часинку ходѣмъ, я тобѣ велике спасибѣгъ скажу и дуже буду дякувати.“

„Нѣ, Нечипоре, каже йому Радько, „себѣ то ты мене мусишь пѣдъ манастырь пѣдвести? Я вже бачу твою думку, та гадку. Ты тѣльки хочешъ мене одурити, абыбъ я тебе вывѣвъ ись церкви, а тамъ ты и згинешъ зъ очей, тай шукай вѣтра у поли.

Нѣ братику, не по́ду и тебе не пушу, бо ѣ я радъ-сѣньскій твого вареника, хочъ покуштувати. Отъ скѣльки годѣвъ, якъ я вже вмеръ, а сякій такій сынъ хто его и въ очи бачивъ. Ты знаєшь, на про-воды наносять сюди на гробы чи мало чого: чи кутъ, чи буханцѣвъ, чи крашанокъ, чи пирогѣвъ. такъ нѣчого съ того нашому братчикови и не дѣста-еть ся за вашими панъ-отцями, та дяками. Тогда и нашъ отецъ Микита выглядаючи на те, що дѣсть ся на кладвищи, тѣльки посмоктує, та поплямкує, та ажъ обѣ полы беть ся руками, щобъ то робивъ? по бородѣ тече, а у ротъ не попаде. А нашъ братъ такъ и мовчи. Такъ бачъ якъ минъ тебе пустити, коли я вѣдъ тебе маю розговѣтись вареникомъ! Нѣ, небоже! выкинь изъ головы, щобъ вѣдсѣля вте-кти. Мовчи та дышь; а то щобъ и тебе на локишину не покрышили.“

„Ну щежъ я тебе хочу пытати, подумавши каже Нечипѣръ, покажи минъ будь ласкавъ, де тутъ є мѣй тещъ, або теща: я ще въ нихъ хочу про-ситись, чи не заступились бы вони за мене хочъ трохи, щобъ я тутъ не пропавъ вѣдъ васъ, такъ що ѣ сердешна жѣнка не знатиме, де я и дѣнусь.

Тещъ або теща? сказавъ Радько, поминай ихъ, якъ звали. Вони бачъ выйшли зъ нашої па-рафѣ, хочъ и тутечка лежать. Вони, знаєшь все милосердились на тѣмъ свѣтѣ: Усе старцямъ подава-ли, та бѣдныхъ зодягали, та зъ неймущимъ послѣднимъ

кусомъ хлѣба роздѣлялись, такъ ихъ усѣ старцѣ й облягли, та ихъ щодень що нѣчь, усе й забавляють: то Лазоря, то Давидовѣ псалмы имъ спѣвають, а вони, лежачи потѣнають ся, и вѣдь насъ зовсѣмъ вѣдцурали ся, а про вашъ свѣтъ не хочуть и споминати. Старому такъ, тѣльки що очи сюди показавъ, дали спершу добру прочуханку, що втопивъ свою дочку, вѣддавши єѣ за таке ледащо, якъ ты, не во гнѣвъ тобѣ сее слово — та опѣсла и помилювали. Такъ ты ихъ не побачишь зъ нами. Тожъ и батько твоѣй не сього приходу, а жидѣвського, бо пьяный пѣдъ плотомъ дуба давъ, такъ його вѣдь насъ выгнали.

Прослухався Нечепѣръ пѣсля такои розмовы крѣпко, тай каже собѣ нищечкомъ: А щобъ вы выздыхали зъ вашою выгадкою їсти вареники! та понуривши голову ставъ думати, якъ бы то вѣдь нихъ вѣкрутитись. Отъ думавъ, думавъ; тай зъ радощѣвъ ажъ вусы розгладивъ, тай каже собѣ: Добрежь; їсти-мете трясыця, а не вареникъ.“

Отъ якъ перецѣловались усѣ, тай не розходять ся, ждуть розговѣнъ. Отець Микита звелѣвъ дякови гасити свѣчки, а книжки, и усе поскладати якъ було, а самъ узявъ Нечипора за руку, тай повѣвъ съ церкви и каже: А нуте панове миряне! ходѣть за нами будемо розговѣлятись. — Отъ якъ повыходили усѣ и позамикали и церкву и цвинтаръ и зѣйшли на кладбище, отець Микита й каже. Ану

чоловѣче съ того свѣта! виймай гостинець! та гляди, щобъ ты подѣливъ его на части, щобъ кождому скільки тутъ насъ є, щобъ усякому вистало: минѣ, попови, звѣсно, у четверо противъ простого, дякови у двое, паламареви у пѣвторы противъ простого; а за тымъ и старому, и малому усѣмъ по рѣвну; и щобъ нѣ одному, нѣ бѣльшъ нѣ меншъ; колиже гараздъ не подѣлишь, що кому не стане, або кому бѣльше, а иншому менше буде, то тутъ тобѣ и амѣнь! Таки тутъ тебе и роздѣрємо на манюсѣвнѣй кусочки. Отъ що!“

„Та що се за напасть така?“ гукнувъ вже на нихъ Нечипѣръ, якъ розглядѣвъ, що тутъ до чогось прійде, а не можна драла дати. „Якъ таки можно такимъ манесенькимъ кусочкомъ вареника, то всю вашу громаду обдѣлити? Се, бачу, тѣльки вашѣ выгадки: пеня московська, щобъ мене занастити. Ходѣмъ лишень до ратушѣ, та збудѣмъ писаря, та хочъ и вѣнъ зо мною учора цупко п'яний бувъ, та вже мабуть и проспавсь, такъ вѣнъ намъ на письмѣ розчислить, що не можно такимъ кусочкомъ усѣхъ васъ обдѣлити.“

„Але намъ нѣчого до писаря,“ зашипотѣла уся громада, „вѣнъ вже намъ не начальникъ, мы тутъ старшій!“

„Колижъ вы тутъ старшій, то цуръ же вамъ!“ крикнувъ на нихъ Ничипѣръ; та якъ позасучує рукавы, якъ стулить кулаки, якъ кинеть ся у купу,

щобъ пробитись межъ ними, та удрати до дому... такъ щожъ! Бачить ся и бє, ще и дуже бє: кого по пицѣ бежає, кого у груди тасує и ногами товче... такъ, сердега, тѣльки собѣ кулаки позбивавъ, и трохи нѣгъ своихъ обѣ ихъ ноги не порозломлювавъ, а имъ нѣчого и не дошкуливъ, бо звѣсно кѣстка! що кѣстцѣ зробишь? Таки нѣчоґѣсьнько! тѣлько пуще ихъ розсердивъ... бо якъ кинулись усѣ на нього, якъ заверуть: „Такъ, утѣкати? Ось мы тобѣ дамо; Дѣлижъ, сякій сину! а не то, ось мы тутъ тебе розѣрвемо на шматочки.“

Прийшлося Нечипорови зовсѣмъ пропадати! Вже не выдумає, що ему и дѣяти, та съ переляку ставъ проситись: Пустѣте, батечки, голубчики, пустѣте... Ой не давѣть же мене вашими холодними кѣстками!... О, тай змерзъ же я, але такъ и трясуся. Будьте ласкаві: вынесѣть минѣ шапку, забувъ у церквѣ; уха такъ померзли, що не то що!“

„Яка тобѣ шапка?“ озвались до нього впятъ мерцѣ. „Роби свое дѣло; бачъ вже нерано!“

„Те-те-те-те! теперъ догадався! шепнувъ собѣ Нечипѣръ, тай глянувъ на зорѣ, — ажъ вѣзь уже докочуєть ся геть, геть; отъ розглядѣвши усѣ, тай каже имъ: Бачу теперъ, люде добрі, що зъ вами нѣчого робити; я було хотѣвъ пожартувати, ажъ бачу вы сього не любите. Коли дѣлити, такъ дѣлити, а кажѣть: хто надъ вами тутъ є отаманъ, чи вѣйтъ, чи який старший?“

„Нема нѣкого старшого, мы тутъ усѣ ровніи ;
минулось панѣство!“ загули мерцѣ.

„Такъ хтожь васъ знае, скѣльки є тутъ васъ?“
пытавъ Нечепѣръ.

„Дѣли безъ рахубы. Тогдѣ побачимо, якъ ко-
му не стане.“

„Цуръ дурня, та масла грудка!“ гукнувъ вже
на нихъ Нечипѣръ, усѣ поглядаючи на зорѣ. „Якъ
васъ катъ розбере: иншій може по двѣ пайки хва-
тати ме на мою голову. Безъ щоту не хочу:
лѣчѣть, тогдѣ и дѣлити му.“ Та вѣдвернувся вѣдъ
нихъ, узявсь у боки якъ комісаръ, тай ходить межъ
ними, и не поважає громады, якъ и той.

„Та доки сього буде?“ загули впятъ мерцѣ!
„Не буде тобѣ рахубы, лѣчи самъ!“ „Меха матерѣ
вамъ!“ каже Нечипѣръ: лѣчи, колижь я лѣкѣвъ не
знаю. Двадцятѣро десятѣро налѣчу, а далѣ, — говѣ.
Ну покличтежь зѣ ратушѣ писаря, такъ той
васъ перелѣчитъ.“ Та усмѣхнувшись и каже ни-
щечкомъ: „Нагайкою, якъ за панцины косарѣвъ.

Е! та ты бо ще й торгуєшь ся,“ зашипѣла
громада. „Дѣли мерщій, а то мы тебе подѣлимо!“

„А щобъ вы выздыхали!“ розсердившись на-
лаявъ ихъ Нечипѣръ. „Якъ же васъ тутъ у гро-
мадѣ усѣхъ минѣ подѣлити? Сѣдайте лишень усѣ
купами: старіи до старыхъ, молодіи до молодыхъ:
дѣды особе и бабы особе; тожь и парубки и дѣ-
вчата...“

„А парубкамъ зъ дѣвчатами можна сѣдати?“
питавъ одинъ парубокъ выскаливши зубы.“

Ось я вамъ до дѣвчатъ! Але и тутъ у васъ
женихане на думцѣ! геть!“! крикнувъ на пару-
боцтво грѣзно: „Сѣдай окреме, и дѣвчата окреме.“

„О бодай тебе розсудило! зашипѣли усѣ
дѣвчата!“

Ажъ тѣльки забрящали кѣстки, якъ почали
мерцѣ усажуватись; та усе купа бѣля купы. Ста-
ри дѣды и бабы ще таки звичайнѣйшій були, тѣ
на рѣзно посѣдали; а що молодицѣ, дѣвчата; та
таки и чоловѣки, якѣ ще не дуже старіи були,
а що наибѣльш парубоцтво, такъ вже такъ по-
межъ собою помѣшались, що и розѣбрати ихъ
не можно було. Та пѣдняли промежъ себе играш-
ки, та смѣхотню, радѣи що до купки зѣбрались, та
выгадуваня, неначе колись имъ було на вечерни-
цахъ; та такъ що скѣльки старіи, тай самъ отецъ
Микита ихъ нѣ зупиняли, такъ нѣчого и не зро-
блять; а нашъ Нечепѣръ имъ и не боронить: „Не-
хай, нехай!“ думае собѣ, та ще и радъ, що вони
гудуть якъ тѣи пчолы.

Тѣльки що тѣи усажувались, ажъ та дѣтвора,
що бѣгала кругъ церкви, сюдыжъ прысыпала и сѣ-
пають ся до Нечипѣра и знай свое товчуть: Насъ
мати породила, нехрещеныхъ схоронила, пѣдъ по-
рогомъ положила... давай и намъ, дядьку вареника,
а якъ не дашь, заласкочемо у смерть...“ — „А засѣ,

циганчата!“ крикнувъ на нихъ Нечипѣръ, та ажъ тупнувъ ногою... Геть зъ вѣдсья! Вы не сього приходу: Тажежъ є васъ багацько такихъ, що й по пѣдъ плотами покиданй, и у глечикахъ потопленй; та якъ минѣ усѣхъ обдѣляти: та се въ мене не тѣльки вареника, тай волося не стане...”

„Зовсьмъ! обдѣлай мерщѣй!“ заклекотѣла мерцѣвска громада, посѣдавши и утихомирившись.

„Добре, коли зовсьмъ!“ вѣдозвався до нихъ и Нечипѣръ, ще таки поглядѣвши на зорѣ. „Вы зовсьмъ, отъ и я скоро зовсьмъ.“ Отъ и ставъ по пѣдъ ногами на снѣгу шукати, тай знайшовъ скипочку; выковирявъ нею того пѣвѣ вареника, показує имъ и каже: „Натежъ люде добрй, та знайте мою добротѣ. Глядѣтежъ: ѣжте не спѣшачи, щобъ котрый ще не подавивсь, бо ще минѣ бѣда буде: приѣде судъ зъ лѣваремъ васъ патрошити, та ще скажуть, що я васъ отруѣвъ, та прикинуть кару, що й копою грошей не вѣдбудень. Натежъ.“ Тай ставъ розщѣпувати вареникъ и каже: Отсе одному, отсе другому, отсе третьому... „Кукуріку!“ заспѣвавъ пѣвень... Шарастъ! розсыпались нашй мерцѣ и кѣстки забряжчали, неначе хто мѣшокъ мѣдякѣвъ высыпавъ!

Дивить ся Нечипѣръ: нема нѣ отця Микиты нѣ пана дяка, нѣ старыхъ, нѣ молодыхъ, нѣ дѣвчатъ, нѣ парубкѣвъ... zostались самй гробы на кладвищи, якъ и учора були. „Цуръ же имъ та

пекъ имъ!“ закричавъ Нечипѣръ сее бачучи. Сежъ вѣнъ знарошне ихъ до третихъ пѣвнѣвъ и манизъ, бо чувъ вѣдъ старыхъ людей, що тѣльки самі чортяки вѣдъ першого пѣвня щезають; а що вѣдмы, мерцѣ, упирѣ, вовкулаки и усяка нечисть, шляють ся до другихъ, а инші и до третихъ пѣвнѣвъ. Отъ вѣнъ тѣльки ихъ и дожидавъ.

„Фѣтъ, фѣтъ;“ подивившись по усѣмъ усюдамъ, чи не зоставъ котрый на сѣмъ свѣтѣ, Нечипѣръ посвиставъ тай каже: „А що? наѣлись вареникѣвъ? не здивуйте. Хотѣли мене занастити, теперь на тще сердце спочивайте; та вже бѣльше мене не заманите. Щожъ минѣ теперь робити? Пѣти до дому, жѣнка не повѣритъ, що вѣй буду розказувати, та ще и побѣ, думаячи, що може я де по шинькахъ ходивъ. До церкви, поки живіи задзвонять, ще нешвидко; ляжу тутъ спати, тай спати-му, задзвонять — я тутъ и є. Отъ собѣ прилѣгъ на горбику якъ разъ бѣля фѣртки, куды народъ у цвинтарь йде; згорнувсь — тай захрѣпъ собѣ гарненько.

Спавъ, спавъ, ажъ ось чує, що его сѣпають и таскають то сюды, то туды. Отъ ему и здасть ся, що се его мерцѣ рвуть на шматки, та съ просона давай яко мога, кричати: к у к у р ѣ к у та к у к у р ѣ к у, щобъ мерцѣ щезли вѣдъ нього, та порозсыпались, думаячи, що то пѣвень кричить. Далѣ чує, що кругъ нього люде возять ся, та ре-

гочуть ся и хочь его й торгають, та не рвуть на шматки, а ще й говорятъ: „Нечипоре!... устань устань!“ Отъ вѣнъ очима лупъ! — ажъ зиркъ! передъ нимъ панъ-отець, та вже не отець Микита, а отець Павло, живый, и дякъ панъ Стефанъ, и усѣ люде, скѣльки ихъ тутъ нѣ бачить, усѣ живы люде и сусѣди и приятель его. А тутъ и писарь зъ ратушѣ, що зъ нимъ учора добре запивавъ ся.

Уставъ нашъ сердега и очи протирає и чухаетъ ся и не знає, що ему казати, що его и панъ-отець и уся громада лають и паницею узывають, що цѣлу нѣчь, шлявъ ся, та такъ де припало, тамъ и валяеть ся.

„Але, паниця!“ далѣ надумавшись каже имъ Нечипѣръ: „тутъ не паниця, а ось минѣ яке приведеніє було. Ось слухайте лишень и вы панъ-отче и вы люде добры.“ Отъ и почавъ имъ усе розказувати, якъ бувъ учора пьяный, якъ до дому прійшовъ, якъ заснувъ и якъ пѣшовъ на утренью и що тутъ зъ нимъ було, и якъ мерцѣ хотѣли его розѣрвати за вареникъ, и якъ пѣвень заспѣвавъ, и якъ вони пропали, и якъ вѣнъ тутъ заснувъ....

„Та не слухайте его паницѣ!“ загомѣвъ на нього панъ-отець, бачачи, що увесь нарѣдъ около нього обступивъ и пороззѣвлявши роты слухають его; та ище каже: „Не слухайте, се вѣнъ перепивсь, та по пьяному химеры погнавъ.

Та якъ тутъ, панъ-отче, химеры? именно такъ

було, якъ я кажу. Ось вѣдомкнѣть лишень церкву, то и знайдете тамъ мою шапку. Вона тамъ; мерцѣ не дали менѣ тѣ и узяти; яжъ кажу, що вона тамъ. Я не лазивъ пакъ у вѣкно, щобъ тѣ знарошне тамъ положити. Тай лучче роздивѣтєсь по церквѣ, чи нема якои шкоды.“

Отъ и вѣдомкнули церкву, вѣйшли; — ажъ справдѣ, де казавъ Нечипѣръ, що положивъ шапку, тамъ вона и є; а по церквѣ усе було справно и не можно було примѣтити, щобъ мерцѣ у ночи тутъ були.

Що то дивували ся усѣ люде про те, що розказувавъ Нечипѣръ: а наибѣльше отся шапка, хочъ кому такъ на вдивовижу була. Якъ пакъ таки вонабъ зайшла у церкву, якбы не вѣнъ тѣ занѣсь; и якбы вѣнъ тѣ занѣсь, якбы церква не вѣдчинена була; а хтожъ тѣ у ночи вѣдчинивъ и хто дзвонивъ? Отъ и стало бутъ, що се мерцѣ такъ порались. Такъ и старѣ люде говорятъ, що, було колись, у якимось то селѣ, якомусь то чоловікови такеежъ приведеніє, що думавъ на утрєню прийти, ажъ прийшовъ: мерцѣ служатъ собѣ по своєму, та у пѣсть справляють великдєнь. Та воножъ такъ и є: у насъ пѣсть, а вѣ нихъ великдєнь. Та отже и Нечипорови казали, що кажуть, колижъ имъ его и справляти, якъ не тогдѣ, якъ церква и дзвонѣ гуляють, а люде пѣсля пущєня

смертельно п'яній. „Такъ, такъ и є, такъ и є!“ закѣнчала въ оденъ голосъ уся громада.

Отъ якъ такъ промежь собою люде толкували, а вже нѣхто, якъ старій бабы, та таки и молодицѣ, ажъ ось и обѣзавсь одинъ чоловѣкъ и каже: „Та Нечипѣръ учора увесь день п'яный ходивъ безъ шапки; и я его пытавъ, де вѣнъ пропивъ шапку, такъ каже: еще якъ бувъ ранкомъ на службѣ, такъ у церквѣ забувъ, сп'яшачи съ приятелемъ до пана дяка на розрѣшеніє.

„Та и я бачивъ,“ казавъ ще одинъ чоловѣкъ, „якъ вѣнъ вѣнъ учора на службѣ клавъ и якъ пѣшовъ безъ шапки и я смѣявся зъ нього. Се єму п'яному приснила ся така нѣсенѣтниця...”

„А се єму приснило ся!..“ Се вѣнъ съ п'яну химеры погнавъ, загула громада, що якъ якій чоловѣкъ скаже слово, то вона не розчухаючи що и для чого, заразъ и кричить: „Такъ таки, такъ такъ!“ и у всякомъ дѣлѣ такъ.

„Еге! мабуть, що химеры? мабуть, що приснило ся!“ Нѣ, сему таки правда. Такъ казала минѣ стара Куцайка, розказуючи свою повѣсть, тай божила ся, що: „сьому,“ каже, „именно правда була. А минѣ,“ каже, „розказувала про се покѣйна ковалиха Оксана, а вона чула вѣдь Явдохи, дядини старої Потанихи, що була опѣсля за Денисомъ Буцемъ. Такъ тутъ,“ каже, „нѣгде

дѣтись : правда, тай правда, що було прийшовъ Нечипѣръ на Мертвецькій великдень.“

Отъ такъ то ! отъ до чого ся горѣлочка доводить, що ему таке привидѣло ся, що крый Боже и усякого христіанина. Цуръ же їй, тѣй горѣлцѣ. Бережѣте ся хлопцѣ ! не удавайте ся у тее піяньство.

СПРАВОВДАНЄ

зъ загальныхъ зборѣвъ

ТОВАРИСТВА „ПРОСВѢТА.“

Загальнїй збори товариства „Просвѣта“ вѣдбули ся у Львовѣ дня 2. лютого 1882. Зѣбрало ся до 70 членѣвъ товариства. Съ-по-за Львова було кѣлькохъ священникѣвъ, кѣлькохъ учителѣвъ народныхъ и трохъ мѣщанъ зъ Куликова. Голова товариства др. Омелянъ Огоновскїй привитавъ згромадженихъ отсею бесѣдою, промовивши:

Высокоповажанїй панове!

Чотырнаццятий вже разъ вѣдбувають ся загальнїй збори товариства „Просвѣта.“ Коли въ протягу сего часу дитина розвиває ся въ гарного и тямучого молодця: то ачейже и всяке товариство, щѣ въ заснованю своѣмъ спочиває мовѣ-то въ пеленахъ,

може въ такомъ же часѣ скрѣпитись и при совѣстнѣмъ трудѣ въ розвою дѣятельности своеи процвитати.

Наше товариство рѣвнялось въ починахъ своего существованія сиротѣ-бѣдолашѣ, котрый у богатшой рѣднѣ не має пристановища, котрый въ дитинячѣмъ вѣку перебуває тяжку школу житя, и доперва тяжкимъ трудомъ и безнаганнымъ житьемъ добиваеся до якои-то ласки у можнѣйшихъ братіи-землякѣвъ.

Мы перебули досѣль всякій середнѣвѣчній пробы огня и всякій инквизиційный допыт; мы рѣвнялись смѣлому весляреви, щѣ показуеся на маленькѣмъ човнѣ середъ бурѣ въ море-океанѣ, щобы спасти вѣдъ загибели потопающихъ землякѣвъ по розбитію корабля. Справдѣ, наше товариство перебуло тяжке лихолѣтье, поки не добилось до пристани бурливого моря житя!

Коли заходами молодыхъ патріотѣвъ завязано товариство „Просвѣта“, не було въ Руси галицкѣй нѣякого литературного житя, — нѣхто не подумавъ про просвѣту народа, нѣкто не погадавъ про тее, щобы Русь вѣдродилась въ масахъ приголомшенихъ селянъ и въ розбиткахъ мѣщанъ: тогды бо хто зъ насъ ставъ займатись високою политикою, а хто зовсѣмъ не журился про саміи животный интересы народа руского.

Минули лѣта, лѣта тяжкои працѣ нашої, а старшій зъ насъ стояли все еще здалека вѣдъ насъ, ба поглядали на насъ съ презирствомъ, пѣдозрѣваючи

насъ о якійсь нечестній усьобицѣ. Цѣлу суспѣльнѣсть руску дусила довшій часть якась змора — дусила густа осянна мрака, скрѣзь котру не може до землѣ пробитись золотый лучь красного сонця.

Перебули мы щасливо тоє перве лихолѣтьє въ розвою нашого товариства. Правда бо, якъ оліва, мусить выйти на верхъ. Майже всѣ нашій противники притихли въ клеветахъ своихъ противъ насъ, бо пересвѣдчились, що нашимъ идеаломъ єсть добро Руси.

Въ слѣдство ривализаціѣ партій розбудилось словесне житє въ цѣлѣй галицкѣй Руси. Популярный книжочки нашого товариства, а вѣдтакъ товариства имени Качковского будять нашихъ селянъ вѣдъ довшого сна до житя; и отъ, левъ змарганный прочунавъ, и ревнувъ давнюю своюю силою такъ, що задрожали єго вартѣвники !

Рускій нарѣдъ приходитъ до самопѣзнаня; — вѣнъ дѣзнався вже, хто вѣнъ єсть, и чія та батькѣвщина, въ котрѣй вѣнъ доси коморувавъ. И отъ, яке диво склалось ! Черезъ кѣлька вѣкѣвъ нѣхто нѣчого не вчивъ простого народа; тогды творивъ вѣнъ самородный свои поезіѣ, — творивъ безсмертний думы и пѣснѣ, що суть неначе жемчугами въ скарбѣвни поезіѣ славянської. Теперъ вѣдступає вѣнъ творы устной сеи словесности ученому свѣту, и въ замѣнъ за сей даръ домагаєся вѣдъ грамотѣввъ науки сучасной, науки книжной, — домагаєся свѣтла

и правды. Простый нарôдъ нашъ, хоче учитись, хоче добитись до лѣпшого гаразду въ своѣй батькôвщинѣ; и отъ, свѣтло науки находить приступъ до сельскихъ хатъ: где лишъ тямущі суть люде, тамъ основують ся читальнѣ, — тамъ ширить ся просвѣта своя рôдна, питоменна.

Але-жь межи тымъ, коли свѣтло науки зорѣе вже въ селянскихъ и мѣщаньскихъ хатахъ, затемное ся небосклонъ, — наближуе ся до насъ лихолѣтье нове.

Противъ просвѣты рускои повстае „Oświata ludowa“. Ти-жь просвѣтнѣй почины сусѣдъ нашихъ намѣряють спольщити людъ рускій. Польскій людъ може и на далыне въ пôтьмѣ духовой нидѣти: на-рôдъ рускій має бути силомôць введеный въ святынню просвѣты польскои.

Але-жь даремный вашъ трудъ, непрошеніи просвѣтителѣ наші! Коли бо давнѣйше лише одно товариство „Просвѣта“ при розъединенію нашихъ силъ здужало кинути искру житя въ закоснѣлу батькôвщину руску, то ачейже теперь, коли два рускій товариства литературнѣ побôчь себе дѣйствуютъ, коли кинена нами искра житя розтлѣлась широко, трудно буде непевному огникови устоятись при яснôй поломѣни науки питомои.

До дѣла отже, братья-родимцѣ! до дѣла невсипущого! Подаймо собѣ вже разъ щиро руку до згоды, и горнѣмъ ся пôдъ прапоръ народный су-

противъ можлиого противника въ справѣ просвѣты народнои. Особливо вы, отцѣ духовнѣи, помогайте намъ и дальше въ ширеню просвѣты межи нашимъ народомъ : ваше бо слово може бути дуже хосенимъ въ вѣдверненю новои напасти. Та ачейже примѣръ нашихъ патріотѣвъ Стефана Качалы, Данила Танячкевича и и. заохотить наше духовенство до дальшої невсыпущои працѣ для добра народа руского !

До дѣла братья-родимцѣ ! а побѣда наша !

Тоту бесѣду приймивъ Збѣръ зъ великимъ одушевленемъ и громкими оплесками.

Пѣсля того вѣззавъ Голова товариства, секретаря Евг. Олесницького, щобы вѣдчитавъ справозданѣ зъ дѣяльности видѣлу за рѣкъ 1881. Зъ того справозданя довѣдуемъ ся, що видѣлъ выдавъ слѣдуючѣ книжки : 1) „Веснянка.“ То байки и описы географичнѣи написавъ Волод. Шухевичъ. 2) „Дещо про здоровлѣ“ Володимира Шухевича. 3) Житѣ св. Кирила и Методѣи. Написавъ Др. Ю. Целевичъ. 4) Календаръ на р. 1882. укладу В. Лукича. 5) Ленъ и коноплѣ. Написавъ Иванъ Негребецкѣи. 6) Така вѣйскова. Послѣдну книжку закупивъ видѣлъ вѣдъ редакцѣи Батькѣвщины.

Важнымъ старанемъ уступающого видѣлу було, перечислити велечезнѣи купы книжокъ находячихъ ся на складѣ въ магазинѣ. Попередного року 1880.

выказано скѣлькѣсть книжокъ на складѣ пѣсля обрахунку въ книжкахъ магазиновыхъ, а сего року зъ обрахунку самыхъ книжокъ.

Выдѣль высылавъ завѣзваня до сплаты за книжки взятї въ продажъ, бѣльше якъ попереднихъ лѣтъ. Выданный ще р. 1880. „Статутъ для читальнѣ“ высылавъ выдѣль даромъ, якъ хто зголосивъ ся. Такожъ дававъ даромъ читальнимъ тї книжочки, що ихъ має богато на складѣ и такимъ свѣтомъ дѣстало тыхъ книжочокъ 18 читальнѣ. Якъ и попереднихъ лѣтъ высылавъ выдѣль книжокъ своихъ п. Юрію Виславскому учителеви въ Керештурѣ въ Банатѣ (на Угорщинѣ) и до шпиталѣвъ войсковыхъ и цивильныхъ въ декотрыхъ мѣстахъ Галичины. Такожъ выдѣль выславъ телеграму до Нѣжина на вѣдкрыте памятника Николая Гоголя и до о. Ст. Качалы въ день св. Стефана. — Зъ справозданя економа В. Шухевича довѣдуємъ ся, що всѣхъ книжокъ въ магазинѣ є на 19.481 злр. 65 кр. Однакожь они не мають тои вартости фактично, бо ихъ такожь роздає ся даромъ, а давнѣйшї пняво продають ся. Книжокъ взятыхъ въ комісову продажъ є на 6.833 злр. 68 кр., але богато купцѣвъ вертають непроданї книжки, такъ що можбы числити що зъ того довгу за книжки верне ся наибѣльше два тысячѣ злр. пѣсля слѣвъ проф. Шухевича.

Справоздане касове прочитавъ Петро Огоновскїй и збѣръ довѣдавъ ся, що приходу було зъ

вкладокъ членскихъ 739 зр. 22 кр., зъ продажи книжокъ и сплатъ за книжки 1.950 зр. 20 кр. Яко процентъ вѣдъ капиталѣвъ 713 зр. 50 кр. — Зъ выдаткѣвъ найважѣйшій: печатане книжокъ 950 р. 40 кр. и сплата за книжки чужого накладу 909.71 р. Однакожъ має ще сплатити товариство за такі книжки 1880 зр. Капіталъ желѣзный выносить 10.000 зр. дарованый В. Федоровичемъ.

Пѣдъ зарядомъ Просвѣты є такожъ и кѣлька фондѣвъ; наибѣльшій єсть фондъ стипендійный Франца Фронца, зъ которого видѣль Просвѣты дає що року запомогу (стипендію) одному убогому ученикови Перемыскои Лїмназіѣ въ сумѣ 90 до 100 зр.

Загальний збѣръ прїймивъ до вѣдомости справоздане секретаря, економа и касієра и удѣливъ подяку: касієрови за ревну працю около справъ фїансовыхъ и адміністраційныхъ, а економови за перечислене магазину книжкового и за стягнене значной сумы за книжки взятї въ продажъ. — Пѣсля того прїймивъ збѣръ справоздане контрольной комісії, котра справдила всѣ рахунки и поставила внесене удѣлити касієрови абсолюторіумъ, що загальний збѣръ учинивъ.

Пѣтому приступлено до выбору нового видѣлу. Голова товариства др. Омелянъ Огоновскій покликавши на скрутаторѣвъ: Володимира Лукича Левицкого, Олексу Тянякевича и Володимира Ко-

цовского, уступає изъ своего мѣсяця яко председа-
тель Збору, а председательство обѣймає и зборамъ
проводить яко найстаршій въкомъ О. К. Сълецкій
парохъ зъ Жужеля, ажъ доки збѣръ не выберавъ
нового выдѣлу и голову товариства. Голосоване
вѣдбувало ся картками. Пѣдчасъ коли скрутаторы
числили, кѣлько хто одержавъ голосѣвъ на члена
до нового выдѣлу, въ тѣмъ часѣ нарады тревають
дальше, а проф. Юліанъ Романчукъ предкладає
Зборови въ имени уступающого выдѣлу, змѣну де-
якихъ точокъ въ статутѣ товариства. Змѣну тоту
прійнято, а коли намѣсництво затвердить, то выдѣлъ
напечатає новый статутъ и розѣшле его всѣмъ
членамъ товариства.

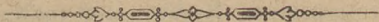
Пѣсля нового статута Просвѣта буде не тѣль-
ко просвѣчувати нарѣдъ, але такожъ пѣзнавати его
жите, его душу, его потреби; буде мати право
уряджувати выставки господарскій и промысловій и за-
кладати бурсы ремѣсничій. Маєтокъ товариства вѣд-
ѣлено на фондъ желѣзный, котрый нѣколи не
має нарушати ся, и фондъ оборотовый, зъ котрого
будуть покрывати ся всѣ выдатки.

Опѣсля оголосили скрутаторы результатъ го-
лосованя, котрымъ выбраній до нового выдѣлу:
Др. Омелянъ Огоновскій, професоръ унѣверситету,
Др. Юліанъ Медвецкій проф. політехніки, Юліанъ
Романчукъ проф. гимназіяльный, Др. Олександръ
Огоновскій проф. унѣверситету, Василь Тисовскій

проф. гимн., Володимиръ Шухевичъ проф. гимн., Корнило Устияновичъ літератъ и артистъ-маларь, Петро Огоновскій проф. гимн., Василь Бѣлецкій слухатель філѳозфіѣ. — Заступниками выдѣловыхъ выбраний : о. Стефанъ Городецкій префектъ духовной семінаріѣ, Др. Юліанъ Целевичъ проф. гимн., Корнило Заклинскій проф. гимн., Антѣнъ Горбачевскій конципіентъ адвокатскій и Романъ Заклинскій учитель семінаріѣ учительской.

Вѣдтакъ наступивъ выбѣръ Головы товариства спомѣжъ выдѣловыхъ. Выбрано одногосно Дра Омеляна Огоновского. Выбѣръ сей пріймивъ Загальный збѣръ радѣстными оплесками. — Вѣдъ того часу почавъ проводити нововыбранный голова. — До контрольной комісіѣ на рѣкъ 1882. выбраний : Григорій Врецѣна, Володимиръ Л. Левицкій и Константинъ Лучаковскій. — Потѣмъ слѣдувала послѣдняя точка порядку дневного : внесенія членѣвъ. Корнило Устияновичъ вносить, щобы Загальный збѣръ уповаживъ выдѣлъ до роздана певной части лежачихъ на складѣ выданъ давнѣйшихъ межи народъ даромъ. На то заявивъ проф. Романчукъ, що и попередныхъ лѣтъ дававъ выдѣлъ даромъ тѣ книжки читальнямъ, якъ лишъ яка зголосила ся о тое. Те внесенє прійнято. — Наконецъ говорено ще о тѣмъ, щобы выдѣлъ старавъ ся устроювати вѣдчити для народу по селахъ и мѣстахъ. Зборы закѣнчили ся о 9. годинѣ вечеромъ.

Товариство Просвѣта положило безперечно
дуже великій заслуги для руского народу въ Гали-
чинѣ и выработало собѣ прихильнѣсть у всѣхъ щи-
рыхъ приятелѣвъ сегожь народу, а поважане у всѣхъ
навѣтъ у противникѣвъ.

42. Триццять лѣтъ тверезости. В. Барвѣньского. 4000 екс.	20	кр.
43. У пропасть дорога ховзка, 5000 екс.	18	"
44. Вѣнокъ, 5000 екс.	8	"
45. Нива, 5000 екс.	10	"
46. Пасѣка, 5000 екс.	14	"
47. О управѣ рослинъ господарскихъ, И. Б. 2000 екс.	20	"
48. Про жите, В. Т. 4000 екс.	8	"
49. Зоря, 5000 екс.	12	"
50. Исторія Руси I., И. Нечуя, 3000 екс.	15	"
51. Звѣрята шкідний и пожиточный въ господ. 2000 екс.	30	"
52. Исторія Руси II., И. Нечуя, 3000 екс.	18	"
53. Календарь „Просвѣты“ на рѣкъ переступный 1880	24	"
54. О користномъ зъужиткованю неужитковъ 2000	12	"
55. На досвѣткахъ. А. Переплиса 2000	10	"
56. Исторія Руси III., Ол. Барвѣньского 3000	18	"
57. Календарь на рѣкъ 1881, Василя Лукича	35	"
58. Цѣсарь Іосифъ II и народъ рускій, Дан. Тяничевича	10	"
59. Паша душа въ господарствѣ I. Барвѣньского	25	"
60. Веснянка, читаночка для малыхъ и старыхъ 2000	15	"
61. Де-що про здоровле або якъ треба жити, щобы у-стеречись хоробы 2000	10	"
62. Жите просвѣтителѣвъ Славянъ св. р. Кирила и Ме-тодія, Д-ра Юліяна Целевича 2000	12	"
63. Календарь на рѣкъ 1882, Василя Лукича	45	"
64. Ленъ и коноплѣ, якъ ихъ управляти, щобы не зводили ся вразъ зъ додаткомъ о иншихъ рослинахъ волокнистыхъ, И. Н.* 2000	14	"
65. Мертвецкій великдень. Повѣсть Григорія Квѣтки-Основяненка. Въ додатку: Справоздане зъ загаль-ныхъ зборѣвъ „Просвѣты“. 2000	8	"

II. Книжки шкідный.

1. Руска читанка для шкѣлъ середнихъ ч. I. розпородана.		
2. Руска читанка " " " " II.	1	зл. 50 кр.
3. Аритметика для першой класы гімназ.	—	" 80 "
4. Аритметика для другої класы гімназ.	—	" 40 "
5. Аритметика для третей класы гімназ.	—	" 50 "
6. Аритметика для четвертой класы гімназ.	—	" 55 "
7. Геометрія для I. и II. класы гімназ.	—	" 70 "
8. Книга для вправы въ языцѣ лат. Дра Огонов.	1	" 30 "
9. Граматика латиньского языка Дра Огоновского	1	" 60 "
10. Граматика нѣмецка, посли Дра Яноты	1	" — "
11. Книжка для вправы въ языцѣ нѣмецкомъ	1	" 30 "

R. Smetan'sky
52222222, 1. 1. 61.
20 25

12. Читанка німецька Дра Яноты для III. и IV. кл.	1	"	50	кр.
13. Землеписъ (географія), Беллінгера.	—	"	45	"
14. Історія Пиппа, Ч. I. Свѣтъ старинный . . .	—	"	60	"
15. Ботаніка, Гікля-Верхратского	1	"	20	кр.
16. Мінералогія проф. Полянського . . .	—	"	50	"
17. Фізика для низшої гімназ. проф. Полянського . . .	1	"	40	"

III. Формуляри для касъ позичковихъ.

1. Дневникъ касовый, одна лібра	40	кр.
2. Книга довжниківъ, одна лібра	40	"
3. Книжочка для позичаючого, 100 екс.	65	"
4. Записъ або Скриптъ, 100 екс.	55	"

IV. Інші книжки.

1. Вік XIX. в діях руської літератури	10	кр.
2. Народный молитвенникъ для дѣтей	20	"
3. Непропаща сила, др. И. Пулюя	40	"

Крімъ того продає Просвѣта отей книжки, котрій або закупила або даромъ дѣстала :

1. Руська Читальня, Климковича, а) Чайковський, повість Евг. Гребінки, — 2 томы	60	кр.
б) Цигани, драма Корженівського	20	"
в) Косове поле, повість Хохолушка	20	"
г) Шельменко наймит, комедія Квітки	30	"
д) Вечери на хуторі, повісті Гоголя, — 2 томы	65	"
2. Поезні Тараса Шевченка, зъ львівського видання, дроб- ними випусками по кілька крейцарівъ		
3. Німецько-руський словарь, О. Партыцкого	1 зр.	50 кр.
4. Салдацький портретъ, оповѣданє Квітки	12	"
5. Правда, письмо літер. політичне р. 1872 — 1880	—	"
6. Оповідання Івана Нечуя	30	"
7. Руська історія в життєписях М. Костомарова	1 зр.	50 "
8. Світогляд українського народа. И. Нечуй	50	"
9. Слово до народа	12	"
10. Лахи. Д. Таячківевича	12	"
11. Тальмудъ, наука жидівскої вѣры	12	"
12. Мѣзерівка. Написавъ Б. П.	10	"

Хто популярний видання товариства за найменше 5 зол. купує або въ розпродажъ бере, тому опускає ся 20% рабату.

За надісланий и видѣломъ принятій популярний праць платитъ видѣль на жаданє автора ремунерацію 15—25 злр. вѣдъ печатаного аркуша.